

petje so nas pa poživile. Spominjali smo se pa še posebej tovariša in poslanca Gangla, ki ga naj Bog živi!

Dobski krožek ima prvi sestanek dne 21. t. m. na Viru pri „Vehovcu“ ob 3. uri popoldne. Tovariši, tovarišice, na krov! Le v združenju in spoznanju je moč. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Dne 7. t. m. je priredilo naše društvo majniško zborovanje v Gornji Polskavi. Predsednik tov. Koki je v svojem nagovoru proslavil v vznesenih besedah naš vzvišen poklic ter bodril nas — pionirje prosvete — h krepkemu delu v šoli in izven nje. Ob naši trdni organizaciji se bodo uspešno odbijali vsi ljuti napadi raznih sovragov učiteljstva in šole. Nadalje z zadovoljstvom konstatira številno udeležbo ter še posebno pozdravi iz Pragerskega došla uradnika gg. Oseta in Vodenika. Kot nov član je pristopil društvu tov. Jože Rainer.

Po zapisniku je omenil tovariš predsednik dopise glede pol v zadevi draginskih razmer, nekega člana v „Päd. Z.“, o ponudbi zavarovalnice za osebno varstvo; z ozirom na dopis mariborskega učiteljskega društva, ki zboruje junija v Framu, pozove predsednik navzoče društvenike, naj se po možnosti korporativno udeležijo zborovanja bratskega društva. Za tem še prečita dopis zdravnika dr. Zangerja, ki je moral iz službenih ozirih odpovedati predavanje o šolski higieni, ter dopis o sestanku slovenske učiteljske zveze v Pragi; za Jan Legov spomenik se določi prispevek 10 K.

Tovarišici tajnici se naroči, da še enkrat razpošlje pozive vsem onim, ki še vedno s prekrizanimi rokami stoje izven društva; dočim se še najzadnji delavci krepko organizirajo, pa se še najdejo v našem inteligentnem sloju ljudje, ki ne malo ne pojmijo važnosti stanovske skupnosti.

O velikonočnem zborovanju „Zveze“ nam je podal poročilo tovariš Krotký; kot predsednik socialnega odseka pa je obenem poročal o učiteljskem sestanku v Studencih. Sklenilo se je prirediti prvi roditeljski večer v Poljčanah; predaval bo tedaj tovariš Brumen iz Čadrama. Dravinjski krožek priredi v kratkem tudi izlet na Donačko goro.

Pri slučajnostih zahvali predsednik ggč. Ljudmilo Schreinerjevo, ki je kot članica našega društva pri celjskem koncertu nastopila tako častno. Omenil je tudi neko zadevo, ki se je splošno obsojala; želeli bi bilo, da bodo znali merodajni faktorji vbodoče preprečiti slične netaktnosti.

Na predlog tovariša Vrsiča se sklene naročiti od ljutomerskega učiteljskega društva primerno število društvenih pravil.

Po zborovanju se je razvila v prostorih Hermanove gostilnice izredno animirana zabava; postrežba je bila v vsakem oziru izborna. Za izvrsten aranžma se je v svo vsemu potrudila tudi tovarišica ggč. Negovetičeva. Na snidenje v Framu!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je priredilo dne 3. t. m. majnikov izlet na goro Oljko. Ne mnogo dobrega obetajoče jutro omenjenega dne je marsikaterega tovariša priklenilo na dom; zato tudi ni bilo izletnikov toliko, kolikor bi jih bili pričakovali. A izletnike, med katerimi je bilo tudi nekaj tovarišev in tovarišic iz štajerskega okraja, je bogato poplačal krasni razgled z vrha po obširnem slovenskem ozemlju za njihov trud. Po vrnitvi v dolino je izletnike pri županu in gostilničarju gospodu Goričniku v Rečički vasi okrepčalo prav okusno kosilo. Popoldne je prišel med nas tudi c. kr.

V prsih nosi ideale,
za vse dobro smisel on ima;
ali prosim vas, kristjani,
ne živi se od navdušenja.
Tudi srce časih mu nagaja.
Bad bi ženo se, saj sije maj!
S kom, kako, zakaj, to zna vam,
a ne zna seveda še, na kaj.
Velik revček praktikant je! —
Malo cenjen njihov je pač stan.
Vendar so dobri muzikantje;
jeremijaše pojo vam dannadan.

VIII. Oficialna nemščina.

Na hodniku živahna družba
se danes vedno bolj nabira
ter kaj ognjeno na vsa usta
prav krvoločno debatira.
Odklenkal kdaj je že počitek,
a zvon ne najde še posluha;
za klenkanje, za vse zvonjenje
uša danes so pač gluha.

Prikaže takrat na obzoru
voditelj se in se namrda
začuden. „Kaj pa to? Brbljajo!
Na moji šoli razvada grda!“
Pristopi krogu, z resnim glasom
ga posvari: „Hm, darf ich bitten,
vsak v svoj razred, gospoda moja;
dise Glocke hat schon längst gelitten!“
(Konec.)

nadzornik obrtnih šol, ravnatelj gospod Šubica iz Ljubljane, našemu povabilu pa se je odzvalo tudi več tovarišev in učiteljskih prijateljev iz Šostanja, Šmartna ob Paki in drugod. Vrlo gornjegrajsko učiteljsko društvo, ki je ravno tisti dan zborovalo na Ljubnem je brzojavno pozdravilo tovariše izletnike. Razvila se je prav prijetna, neprisljen zabava. Ob dobri postrežbi, ob pevanju narodnih pesmic ter ob lepih napitnicah tovariša predsednika, ravnatelja gosp. Šubica in tovariša Koropca je prehitro pretekel čas. Ta izlet ostane vsakemu udeležencu v prav prijetnem spominu.

Učiteljski krožek ormoškega in ljutomerskega učiteljstva. Prvi krožek omenjenega učiteljstva, ki ga je sklical tov. Ludovik Šijanec, nadučitelj pri Svetinjah, se je vršil 7. t. m. pri Kraljici v Ivanjkoveh. Udeležili so se krožka tovariši in tovarišice sledečih šol: Velika nedelja, Runc, Svetinje, Sv. Miklavž, Sv. Bolek in Ormož ormoškega okraja, Stara cesta, Ljutomer in Mala nedelja ljutomerskega okraja. Krožek so počastili s svojo prisotnostjo tudi gg. F. Simonič in L. Petovar, veleposestnika v Ivanjkoveh, F. Polak, stud. iur. iz Cerovca, in ggč. Pernatova iz Ormoža. Sklicatelj, tov. Šijanec pozdravi došlece, vobče želeč, naj bi ideja družiti se in gojiti stanovsko zavednost prevzela slehrnega učitelja in slehrno učiteljico. Zatem pozdravi goste, napije starosti krožka, tov. Salamunu, in predsednikoma ormoškega in ljutomerskega učiteljskega društva, tov. Rajšpu in Tomažiču. Vrsto govorov zaključijo tov. Rajšp, poudarjajoč, da je iz vseh besed gg. predgovornikov razvidno, da so taki učiteljski krožki v teh resnih časih, ko nas nasprotniki hočejo pritisniti ob tla, potrebni, ker služijo naši stvari. Končno naznani tudi, da bo prihodnji krožek v Vuzmetincih. Ob ljubili smo, da pridemo vsi. — Pri tem pa ne pozabimo k takim krožkom vabiti tudi prijateljev šole in učiteljstva.

Goriško.

Deželno učiteljsko društvo za Goriško-Gradiščansko je imelo redno letno zborovanje dne 14. maja 1908 ob 11. uri popoldne pri „Zlatem jellenu“ v Gorici po dnevnem redu: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Blagajnikovo poročilo: račun za leto 1907. — Proračun za leto 1908. 3. Volitev pregledovalcev računov v smislu § 10. društvenih pravil. 4. Morebitni predlogi, ki naj se naslovijo pisмено na predsednika dva dni pred zborovanjem.

Trst.

Zborovanje tržaškega učiteljskega društva v Sv. Križu. — Minolo nedeljo se je zbralo učiteljstvo v šolskem poslopju v Križu, odkoder je prediven pogled po slovenski Rivieri in Adriji. Nekako ob pol enajsti uri je otvoril predsednik zborovanje s presrečnim pozdravom na vse navzoče, nakar je referiral g. dr. J. Pertot o naznanjeni temi: Kako pospešuje ljudska šola javno zdravstvo. Na otroško dušo napravi neizbrisen vtisk lepo belo šolsko poslopje, a tudi zračnost, svetloba, obsežnost in snažnost lepih prostorov ostane za vedno utrjeno v občutljivi otroški duši. Dosledno navajanje otrok po blagem učitelju na red in snažnost postane navada v poznejem življenju. Dr. J. Pertot je nadalje razvil svojo nalogo o negovanju kože, rok, zob, nosa, ušes in o higieni šolskih prostorov. Z umazano roko pridejo najgroznejše kali bolezni na naša usta in po teh v notranjost človeškega telesa, ki slednjič prezgodaj podleže. Marsikatera naših peric s povaljanimi rokami umazanega perila obriše otroka, mu odreže kruha, pripravljajo kosilo itd. S tem mori lastno dete in družino. Bodimo snažni in kopljimo si vztrajno celo telo. Najvzornejša država v Evropi glede higieniških šolskih stavb, v katerih je združeno vse, kar zahteva moderna higiena, je mlada Bolgarska. To bodi nam Slovanom v ponos! Koncem predavanja se je zahvalil tovariš predsednik predavatelju z ganljivo vezano besedo. Naša hvaležnost in največje spoštovanje naj mu bo v zahvalo! Za tem so se obravnavale druge točke dnevnega reda, tičoč se stanovskih in društvenih koristi. Sklenilo se je zborovanje s posetom v Brojence, kjer si je učiteljstvo ogledalo velikanske sesalke, ki dvigajo vodo v višočino, odkoder se potaka po vodovodu v Trst. Posetilo nas je tudi nekaj bližnjih tovarišev in tovarišic. Hvala jim. Prihodnji občni zbor bo v Barkovljah dne 4. oktobra t. l.

Srednješolski vestnik.

Oseba vest. Deželni šolski svet je odobril, da je pravi realni učitelj na idrijski mestni realki, g. Matija Pirc, definitivno potrjen in da se mu dovoli naslov profesorja.

Na nemški državni gimnaziji v Trstu je razpisano mesto ravnatelja. Seveda dobi to mesto Nemeč.

Književnost in umetnost.

Novo muzikalije. Podjetni založnik L. Schwenntner je zopet izdal troje muzikalij, ki jih že priporoča elegantna zunanja oblika. Te muzikalije so:

1. Mina-valček iz operete „Nečak“. Za klavir uglašil Viktor Parma. Cena 2 K 40 h.

2. O, teženske! Koračnica iz operete „Nečak“. Za klavir uglašil Viktor Parma. Cena 1 K 50 h.

Obe te Parmovi kompoziciji sta med najlepšimi točkami njegove operete „Nečak“, ki je ravno z omenjenima skladbama dosegla najlepši uspeh v Zagrebu in Ljubljani. Parmova godba je polna živahnosti in melodij, tako tudi tukaj. Ne bo dolgo, pa bo na vsakem klavirju ta koračnica in valček.

3. Slovenske narodne pesmi. Zbral in uredil Marko Bajuk. III. zv. Cena 1 K. — V tem zvezku je zbranih 30 narodnih pesmi, deloma znanih, deloma manj znanih. Služile bodo dobro manjšim pevskim zborom pa tudi veselim družbam. Harmonizacija je preprosta, odgovarjajoča značaju narodne pesmi, izvedena po Zirovnikovem vzoru. Prav je tako!

Kulturno delo.

+ Ustanovni občni zbor „Narodnega izobraževalnega društva“ za Ločnik se je vršil v nedeljo, 3. maja t. l., na Gradiškuti. G. Josip Kocijančič, veleposestnik na Gradiškuti, je bil tako ljubezniv, da je v to svrhu dal na razpolago svoje prostore. Okolo 4. ure popoldne se je tam zbralo nad 30 mož in mladeničev iz Ločnika in Gradiškute. Večji del je bil iz Ločnika. G. dr. Janc jim je razložil pomen izobraževalnih društev in nato raztolmačil pravila. V društvo se je vpisalo 31 članov. Za predsednika je bil izvoljen z vzklikom g. Josip Kocijančič iz Gradiškute, za odbornike pa Jože Pintar, Ivan Drufovka, Stefan Velušček, Franc Šiligoj, Jožef Colja, vsi iz Ločnika, in Anton Obljubek iz Gradiškute, za preglednika Jakob Tronkar in Anton Taljanut iz Gradiškute. — Sklenilo se je naročiti sledeče časopise: „Soča“, „Primorec“, „Delavski List“, „Edinost“, „Gorica“, „Primorski List“, „Naš glas“, „Primorski gospodar“, „Slovenski Branik“. Nadalje prepusti društvu g. Kocijančič „Slovenski Narod“, g. Bitežnik pa „Učiteljskega Tovariša“.

+ Izobraževalnemu društvu v Senožečah je podaril deželnosodni svetnik g. Mihael Novak 1000 slovenskih in 300 nemških knjig. Ta čin je v zgodovini slov. izobraževalnih društev gotovo edin.

Politiški pregled.

*** Volilna reforma za deželni zbor kranjski.** Ustavni odsek se je v soboto, dne 9. t. m., zedinil za volilno reformo, po kateri bo štel deželni zbor z ljubljanskim knezoškofom 50 članov, in sicer jih bo 10 volila kurija veleposestnikov, 10 mesta in trgi, 2 trgovinska in obrtna zbornica ljubljanska, 16 kmetijske občine in 11 splošna kurija. — S. L. S. utegne imeti (s škofo) 27 poslancev, naprednjaki 12 in Nemeč 11 poslancev, klerikalci dobe torej absolutno večino. Ustavni odsek je sklenil: 1.) Sprejme se načrt izpremembe volilnega reda in deželnega reda, kakor ga je predložil referent, s sledečimi izpremembami: § 5. volilnega reda se izpremeni tako, da dobi Ljubljana v obstoječi mestni skupini namesto dveh mandatov štiri. Za te štiri mandate je Ljubljana razdeljena v dva, po davčni obveznosti in po številu prebivalstva kolikor mogoče enakorazdeljena volilna okraja, katerih vsak voli po 2 poslanca. Prepuščeno je narodno-napredni stranki, da stavi predlog glede te porazdelitve in ga naznani referentu. Sorazmerno s to izpremembo je izpremeniti tudi deželni red. — 2.) § 7. a) volilnega reda se izpremeni tako, da od enajst mandatov splošne skupine dobi enega mestna občina ljubljanska, drugih deset pa je porazdeliti na ostalo deželo teritorialno in je prepuščeno slovenski ljudski stranki stavi svoje predloge glede te porazdelitve. — 3.) Za kompletorično volitev dveh novih poslancev ljubljanskim cenzus-kuriji bo veljala še cela Ljubljana kot en sam volilni okraj. — 4.) V mestni skupini se nadalje izpremeni to, da vbodoče mesto Kočevje voli samo svojega poslanca, trg Ribnica se pa priklapi volilnemu okraju ostalih dolenskih mest in trgov (Novomesto, Višnjagorja itd.) Razentega so se soglasno sprejeli tudi še pogoji nemške stranke, in sicer, da je izprememba novega volilnega in deželnega reda mogočale obnavzočnosti najmanj 42 članov deželnega zbora, ki odločuje o jelestričetrinsko večino. — Določbe poslovnik za deželni zbor in deželni odbor, ki se ne strinjajo s to novo postavbo, se s tem ukinejo. — Mi seveda s tako volilno reformo nismo zadovoljni in ne bomo zadovoljni z nobeno drugo, razen z ono, ki bo zasnovana na principu enakosti, splošnosti, direktnosti in tajnosti.

*** Poslanska zbornica** je imela 5. t. m. sejo. Med vlogami je tudi zahtevala za naknadni kredit k proračunu za 1908. Ker vlada nima še večine za nujni predlog glede zvišanja rekrutnega števila pri deželni brambi, je sama zavlekla sejo. Vloge so se čitale dobesedno, potem so ministri odgovarjali na razne interpelacije.

*** Proračunski odsek** je sprejel poglavje „ljudska šola“. Tekom debate je poslanec Conci izrazil željo, naj se ljudskim šolam „Lege nazionale“ v Spljetu in Šibeniku podeli

pravica javnosti, ter je zahteval, naj se slovenski oddelek učiteljskega v Koprur premestiv kak slovenski kraj. (O tem glej današnji uvodni članek! Op. ur.) Nadalje je urgiral ustanovitve italijanskega učiteljskega v Gradišču ob Soči ter je odločno pobijal postavko proračuna, s katero se ima pomnožiti nemško šolstvo na Trentinskem.

*** Razni nemški knezi** so dospeli na Dunaj, kjer so častitali cesarju Francu Jožefu povodom 60 letnice. Na Dunaju je bil tudi nemški cesar, kamor je došel iz Pulja.

*** Proti enakopravnosti slovenskega jezika.** Kakor listi poročajo, so bili te dni poslanci Dobernig, Marekhl in Hofmann-Wellenhof pri pravosodnem ministru Kleinu, da protestujejo proti enakopravnosti slovenskega jezika pri sodiščih na Štajerskem, Korškem in Kranjskem. Kakšen odgovor jim je dal minister na to intervencijo, ne vemo. Domnevamo pa, da jim je dal dr. Klein običajen pitijski odgovor, ki te lahko tolmači v teoriji tako ali drugače. V praksi se bo seveda justična uprava trudila ustreči željam in zahtevam nemških poslancev.

*** Poslanec H. Prade** je imenovan za nemškega ministra-rojaka. Prade je že bil minister.

*** Koroški Nemci proti slovenskemu jeziku.** Na shodu nemškega „Volksvereina“ v Celovcu sta hujskala Dobernig in dr. Knapitsch zoper Slovence. Dobernig je zmerjal slovenske sodnike in odvetnike z „windische Frechlinge“, zahteval bojkot slovenskih odvetnikov in napovedal interpelacijo, ker justični minister ni pohvalil postopanja koroških sodnikov zoper slovenski jezik; nadalje je protestiral proti sloveniziranju Trsta in Gorice!

*** Vseslovanski kongres.** Čahoslav. Korresp. poroča, da se v kratkem sestanejo v Pragi slovanski državni poslanci na posvetovanje o nameravanem vseslovanskem kongresu. Posvetovanja se udeleži tudi več članov ruske dume.

*** Čin pletete čeških in poljskih socialnih demokratov.** Povodom smrti mladčeskega prvaka dr. Herolda sta tudi češki in poljski klub soc. demokratov poslanske zbornice poslala kondolenčni brzojavki. Razentega se je predstavila dr. Kramfu kakor predsedniku češkega kluba deputacija čeških socialnih demokratov, sestojča iz poslancev Nemeč, Soukupa, Habermanna in Hybeša, da mu ustno tolmači sožalje na smrti dr. Herolda. Pri tem je bil dr. Kramf do solz ginjen. Pogreba se je udeležila tudi mnogoštevilna deputacija čeških socialnih demokratov, ki je na izrečno prošnjo zastopala tudi poljske sodruge. Ti poslednji pa so v svoji brzojavki v toplih besedah izrazili svoje sožalje na veliki izgubi, ki je zadela češki klub in z njim ves češki narod.

*** Letošnje velike vojaške vaje** se bodo vršile v zapadni Ogrski. Vojaških vaj, ki se pričnejo okoli 18. septembra, se udeležijo 4. budimpeštanski, 5. požunski in 13. zagrebški vojni zbor.

*** Vsenemški shod** so priredili na Dunaju Vsenemci. Na shodu so hujskali proti Čehom in češkim uradnikom. Sprejeta je bila resolucija, da je treba z vsemi silami delovati na to, da se z Dunaja prepode vsi slovanski, zlasti pa češki uradniki.

*** Z zagrebškega vsenemščila** je odšlo 480 dijakov, deloma na Dunaj, deloma v Prago. Na Dunaju so jih prav lepo sprejeli slovanski dijaki. Prav tako so bili sprejeti v Pragi.

*** Poljski dijaki za hrvaške kolege.** Iz Krakova poročajo: Tukajšnja akademična društva so poslala zagrebškemu vsenemščilu brzojavko, v kateri vabijo one dijake, ki se niso še vpisali v Pragi, oziroma Belgradu, naj pridejo v Krakov, kjer bodo gostoljubno sprejeti.

*** Afera prof. Manojlovića.** Iz Zagreba poročajo: V četrtek popoldne bi se imela vršiti disciplinarna preiskava proti vseučiliškemu profesorju dr. Manojloviću. Preiskavo bi moral voditi vladni svetnik Pogačić. Dr. Manojlović ni prišel k razpravi, nego je poslal izjavo, v kateri naglašja, da je zanj v disciplinarnih zadevah edino kompetenten akademični senat.

*** Akcija za ureditev jezikovnega vprašanja v Dalmaciji.** V Spljetu se je vršil shod županov in zastopnikov 36 občin srednje Dalmacije, katerim se je pridružila tudi spljetska trg. zbornica. Shod je sklical spljetski župan dr. Mihaljević. Enoglasno je bilo sklenjeno, da se odpošlje ministrskemu predsedniku baronu Becku spomenico, v kateri se naglašja vprašanje uradnega jezika državnih oblastnij, zatem delavsko vprašanje, obrambo pred filoksero, pomorstvo, železnico in druga važna vprašanja. V posebni resoluciji je shod naglašal solidarnost z brati v banovini. Uvedla se je akcija v pomoč Rauchovim žrtvam. V imenu občin je bila takoj nakazano v ta namen nad 4000 kron.

*** Stroški Avstrije za novo pazarsko železnico.** Nek strokovni list je izračunal, da bodo stroški za novo pazarsko železnico znašali: Mitrovica-Novi Pazar-Prijepolje 167 kilometrov po 260.000 kron je 43.420.000 K. Prijepolje - Priboj - meja 31 kilometrov po 150.000 kron je 4.650.000 kron. Železniški park 2 mil. kron. — Skupno torej 50.070.000 kron.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** Iz Budimpešte poročajo: Sredi tega meseca sprejme cesar v avdienci ogrskega ministra za notranje stvari, ki predloži vladarju zakonski načrt o volilni reformi. — Klerikalna ljudska stranka je baje s tem načrtom nezadovoljna, ker je volilna pravica vezana na znanje čitanja in pisanja sploh, torej ne samo madjarskega jezika.

* **Združenje ogrskih katolikov.** Podpredsednik poslanske zbornice Stefan Rakovszky je imel povodom konstituiranja ogrske katoliške zveze govor, v katerem je izjavil, da je skrajni čas, da se ogrski katoliki združijo ter da si tako pridobijo v deželi gospodstvo, ki jim pristaja. Doslej je bila velika napaka katoličanstva, da ni imelo voditeljev. Sedaj pa postaja vpliv ogrskih katolikov močnejši.

* **V Bosni hoče Avstrija najti nekako veliko srbsko „velezidajniško“ agitacijo,** ki ima baje namen pripojiti Bosno in Hercegovino Srbiji. Trdilo se je, da ima Srbija svoje prste vmes, kar je srbska vlada odločno in ogorčeno zavrnila. Kdor pozna bosenske razmere, bo težko verjel v resno zaroto. Če je nekoliko posameznikov sanjalo o Veliki Srbiji, ni v tem menda še nič nevarnega. Sicer pa Bosna-Hercegovina še ni avstrijska dežela.

* **Kako so Nemci na Moravskem zapostavljeni?** Nedavno je brnški „Tagesbote“ tožil, kako se pošteno ravnateljstvo v Brnu „čehizira“. Kako je pa v resnici, kažejo nastopne številke, ki so jih priobčile „Lidove Noviny“. Na čelu ravnateljstva je Nemec, dvorni svetnik dr. Reuss. Od višjih poštinih svetnikov sta 2 Čehi, 3 Nemci; od svetnikov 3 Čehi, 1 Nemec, od nadzornikov 1 Nemec, 1 Čeh. Oba višja komisarja sta Nemci, tako tudi 8 poštinih tajnikov. Od komisarjev je 6 Nemcev, 1 Čeh, od konceptistov 4 Čehi, 6 Nemcev; od konceptnih praktikantov 3 Nemci in 6 Čehov. Skupno šteje torej ravnateljstvo v deželi, kjer je 1.900.000 Čehov in le 972.000 Nemcev, izmed 48 konceptnih uradnikov 31 Nemcev in le 17 Čehov! Od 17 uradnikov, ki so še pridržani ravnateljstvu, je 7 Čehov in 10 Nemcev, tako da je skupno razmerje 24 Čehov, 41 Nemcev. In potem si upa nemški list govoriti o „čehiziranju“.

* **Povišan proračun Makedonije.** Porta je sklenila povišati proračun Makedonije od 600.000 turških funtov na 759.000 funtov. Da se ta povišek pokrije, zvišajo carino na 3 odstotke. Finančne oblasti inozemskih vlad so pristale na to povišanje; izrazile so pa željo, naj sultan tekom treh let izplača zastali deficit.

* **Papeževa politika.** Dne 26. aprila je sprejel papež Pij X. poljske romarje, ki jih je vodil škof Likowski, kateri je prečital vdanostno izjavo papežu. Papež se je na tem zahvalil ter je dejal: „V rodovini je očetu oni otrok najljubši, ki trpi; zato tudi jaz Poljake prav posebno ljubim. Poznam vašo vdanost cerkvi ter vem, da ji ostanete vedno verni sinovi.“ Te papeževe besede so Poljake gotovo razveselile. Dopolnilnik „Berliner Tagblatt“ je pa šel v Vatikan, da bi mu tam dali pojasnila o tej papeževi izjavi ter je sporočil tole svojemu listu: „V Vatikanu se ne pripisuje papeževi izjavi nikakega političnega pomena. Papež se je hotel Poljakom samo zahvaliti ter jim reči nekaj prijetnega. Sicer postopa papež v pruskopoljskem vprašanju strogo nepristransko, posebno sedaj po Bülovem posetu v Vatikanu. Torej za to „dobro in verno“ ljudstvo par lepih, sladkih besed, pruski vladi pa vso prostost v zatiranju poljske narodnosti in ugrabljanju poljske posesti. To govori jasno za vsakega mislečega človeka in nam kaže klerikalno politiko v najhujši luči.“

Vestnik.

Proti podržavljenju šolstva. Pod tem naslovom smo v 17. številki priobčili dopis iz Prage, ki smo mu pripisali opombo uredništva. S to našo opombo se pa sedaj bavi češko učiteljsko časopisje: en del je naših misli, drugi del pa ne. Prvega je skoro več nego drugega. Iz tega je razvidno, kako je „U. T.“ razširjen in uvažen tudi na Češkem. In to nas veseli!

Teorija in praksa. Nov dokaz: sohotni „Slovenec“. Tov. Gangla imenuje samo dva najstkrat. Čestitamo na takem odlikovanju! Seveda je „Slovenec“ pisava mestoma prostaka in sirova, pa temu smo že vajeni!

Sedemdesetletnica in štiridesetletnica. Iz ljubljanskega okraja nam pišejo: Znani tukajšnji rodoljub G. Anton Božič, posestnik itd. v Radoslavcih, je obhajal dne 2. maja t. l. svojo sedemdesetletnico ter obenem štiridesetletnico neprestanega članstva okraj. šol. sveta v Ljutomeru. (Najbrž edini slučaj na Štajerskem!) Zaradi tega je kot znan prijatelj šole vsaki šoli ljubljanskega okraja podaril primeren znesek. Živio!

Imenovan je za strokovnega učitelja na meščanski šoli v Krškem def. učitelj v Soštanju, tov. Maks Hočevnar.

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj pri Beli cerkvi Maks Štribar je imenovan za učitelja in vodjo enorazrednice v Žusnu na Štajerskem. Za pomožnega učitelja na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je imenovana dosedanja šolska praktikantinja Julija Toplikar-

jeva namesto nadučitelja Franca Gabrška, ki je postal okrajni šolski nadzornik. Provizorična učiteljica v Harijah, Viktorija Cigojeva, je imenovana za definitivno, kakor je tudi imenovan za definitivnega provizorični učitelj v St. Vidu nad Ljubljano Viktor Mihelič. Do konca šolskega leta je dobil dopust učitelj Karel Hlebec pri D. M. v Polju in pride na njegovo mesto kot suplenta izprašana učiteljica Gabrijele Šimenčeva.

Izpit učne usposobljenosti so napravili pred c. kr. izpraševalno komisijo v Ljubljani: za meščanske šole: Albina Golobova, definitivna učiteljica v Semiču, iz druge strokovne skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Matilda Bauerjeva, učiteljica v zavodu Huth-Hans v Ljubljani, iz prve strokovne skupine z nemškim učnim jezikom (z odliko); Helena Rehfeldova, pomožna učiteljica na mornarični ljudski in meščanski šoli v Pulju, iz prve strokovne skupine z nemškim učnim jezikom; Avgusta Weiblova, definitivna učiteljica v Joachimstalu na Češkem, iz druge skupine z nemškim učnim jezikom; za splošne ljudske šole: s slovenskim učnim jezikom: Josip Jeglič, provizorični učitelj v Sečah; Anton Knap, provizorični učitelj v Vrabčah; Alojzij Liha, pomožni učitelj v St. Lambertu; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Franc Krmelj, provizorični učitelj na Šentruški gori; Alojzij Marok, provizorični šolski vodja v Hinjah; Josip Pleničar, provizorični šolski vodja v Kropi; Anton Strigl, učiteljski suplent v Frankolovem pri Celju; Ivan Zagar, provizorični učitelj v Mengšu; Karolina Lenčeva, provizorična učiteljica pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Albina Rupnikova, provizorična učiteljica v Loškem potoku; Ljudmila Šireljeva, provizorična učiteljica v Zdolet na Štajerskem; Marija Tanškova, bivša suplentinja v Sevnici; Evgenija Tekavčičeva, provizorična učiteljica v Moravčah; z nemškim učnim jezikom: Roza Ermacora, provizorična učiteljica v Lienfeldu; Ljudmila Šehinzlova, provizorična učiteljica v Frauen-dorfu pri Judenburgu; Valerija Kaschova, provizorična učiteljica v Kočevju; Tekla Schitt-nikova, provizorična učiteljica v Maria-Zellu na Štajerskem; Alojzij Sieber, pomožni učitelj v Jagerbergu na Štajerskem; dopolnilne izkušnje sta napravila: Josip Zupančič, definitivni učitelj v Dolenji vasi pri Ribnici, iz veronauka, in Stefanija Handlova, učiteljica v Huthovem zavodu v Ljubljani, iz slovenščine kot učnega jezika za ljudske šole. Specialno izkušnjo iz francoščine je prebila z odliko Vera Verščeva, absolventinja mestne višje dekliske šole v Ljubljani. En kandidat za meščanske šole je bil reprobiran, trije kandidati za meščanske šole in en kandidat za ljudske šole so odstopili med izpitom, ena kandidatinja pa ni prišla k izkušnji.

Šolske vesti s Koroškega. Premeščen je v Timenico E. Goltschnig, učitelj v Medgorjah. — Razpisano je mesto drugega učitelja na dvorazredni, dvojezični ljudski šoli v Podgorju in mesto nadučitelja na utraktivistični šoli v St. Primužu v Podjuni. Za drugo šolo se zahteva znanje slovenščine, za prvo pa ne, če-ravno so Podgorje trd slovenski kraj.

Košarsko šolo namerava ustanoviti vlada v Sovodnjah na Goriškem. V to svrhu je bil v nedeljo v Sovodnjah ravnatelj državnih šol za plekarstvo na Dunaju, Funke.

Novo šolsko poslopje zgradi v Kuteževem pri Ilirski Bistrici še letos. Stroški znašajo 25.332 K.

Zahvala. Društvo „Sebsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ mi je takoj po smrti mojega moža izplačalo 1440 K. Društvu, ki ga najtopleje priporočam, izrekam najlepšo zahvalo. — V Andriem, 10. maja 1908. — Marija Rauchova, učit. vdova.

Nadučiteljski mesti sta razpisani pri Sv. Duhu v Halozah, dvorazrednica, 2. pl. razr. in na trorazrednici na Ptujski gori, 2. pl. razred. Prošnje do 30. maja na dotična krajna šolska sveta.

V Trzinu na Kranjskem so otvorili nemško enorazredno ljudsko šolo.

„Kranjci“ se bodo udeležili jubilejskega izpreveda v čast cesarjeve štiridesetletnice na Dunaju. Tako so sklenili v „Unionu“ v Ljubljani. — Ljubljanski občinski svet je odklonil udeležbo.

Praga za cesarjev jubilej. V svoji seji dne 25. pret. m. je sklenila komisija za proslavo cesarjevega vladarskega jubileja predlagati mestnemu zboru, naj priporoči mestni hranilnici, naj opremi Jubilejsko otroško bolnico ces. Franca Jožefa I. na Karlovem. Nadalje naj se osnuje ustanova za postarane in za delo in zaslužek nezmogljive ter naj se v ta namen sežida primerno poslopje. Nadalje naj bi praška občina darovala za zgradbo moderne nadaljevalne obrtne šole 500.000 K. Končno je bil sprejet predlog o zavarovalnici, glavno malih obrtnikov in uslužbencev, katere čisti dobiček bi se delil med obrtnike. Sklenjeno je bilo odkloniti vabilo dunajske občine na udeležbo jubilejskega izpreveda na Dunaju. To vabilo je društvo čeških umetnikov „Manes“ že januarja meseca iz čisto umetniških razlogov tudi odklonilo. V Pragi je drugače nego v Ljubljani.

Za cesarjev jubilej. Mestni svet v Levovu je sklenil v proslavo cesarjevega jubileja ustanoviti zavod za zapuščene otroke. Poleg zemljišča, na katerem se zgradi zavod, bo dalo mesto 150.000 K za gradnjo in potem letne dotacije 25.000 K za 100 otrok.

Priporočilo. Naročnik našega lista je g. Jos. Wucherer, gostilničar v Lescah, ki ima na razpolago več sob za prenočevanje. Njegova gostilnica je na najboljšem glasu. Tam se shaja skoro vsako nedeljo učiteljski krožek. Svoji k svojim!

Versko - нравna vzgoja. Župnik Štrancar v Rihembergu na Goriškem daje v šoli otrokom pisati v knjižice take le naloge: „Pri nas sti dve stranki; ena je za Boga, ena za hudiča. Liberalci so proti Bogu, kdor voli z njimi, storis mrten greh.“

Rojaki! Prejeli smo in priobčujemo: „Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju“, ustanovljeno ob vladarski štiridesetletnici l. 1888, slavi letos dvajsetletnico svojega obstanka. — Tiho in brez-hrupno bo to slavlje, kakor je tiho delovanje tega prepotrebnege društva. A to slavlje naj bi bilo vsaj povod, da bi se ga rojaki v domovini in drugod v izdatnejši meri spominjali z obilnimi darovi. Vemo sicer, da je narodni davek ogrožen, a pomisliti je treba, da skrbi naše društvo za najboljše, za našo mladino, za našo bodočnost. — V vseh strokah nam nedostaja duševnih delavcev in na merodajnih mestih se čisto izgovarjajo, da ni potrebnih moči na razpolaganje, ako zahtevamo, kar nam gre. A marsikateremu visokošolcu upade pogum, da opeša in omaga malo pred ciljem, kerga je potlačilo in oslabilo uboštvo. Zakaj poleg vseh težkoč, s katerimi se bori slovenski visokošolci, poleg preziranja s strani drugorodnih tovarišev in poleg zapostavljanja od strani višjih je uboštvo najhujši sovražnik, ker slabi duševne in telesne sile. — In uboštvo ter potrebna je pretežna večina slovenskih visokošolcev! Vsak mesec trka 70 do 80 prosilcev na naše duri in odbor je včasih v največji zadregi, ker bi rad pomagal, pa ne more, ker so mu prepelič odmerjeni denarni pomočki. S strahom opazujemo, kako se od leta do leta krčijo dohodki, draginja v velikem mestu pa je vedno večja. — Zato se obračamo danes do vseh rojakov z iskreno prošnjo, naj se nas v obilni meri spominjajo za naš jubilej. Zlasti pa pozivljamo vsetiste, ki so svoj čas uživali dobrote našega društva naj se spomnijo tistih časov in naj se od-dolžijo vsaj deloma, ker tako pomagajo drugim, da dosežejo svoj cilj. Okolo 1500 poročil in položnic smo razposlali v Božiču; kdor se še ni odzval, naj poišče položnico in jo vporabi ali pa naj pošlje svoj prispevek na naslov društva, ki ima svoj sedež v pisarnici blagajnika g. dr. Kl. Ses-huna, dvornega in sodnega odvetnika na Dunaju, I., Singerstraße 7. — Odbor podpor-nega društva za slovenske visokošolce.

Šolsko zdravstvo.

Toplomer v kuhinji bi imela imeti vedno pri roki slehrna skrbna gospodinja, ki ji je mar zdravje svojega sopraga in svoje rodovine, zakaj le s toplomerom se da kontrolirati toplota kuhanih jedil, zlasti tekočin. Toplota človeškega života znaša 37°, zaradi česar vpliva kaj slabo na želodec, ako ponujamo jedi, ki so tople več nego 37°. Ako se uživa hrana prevročna, nastanejo iz tega kaj pogostoma nevarne želodčne bolezni.

Kako ravnati s tlemi v šolskih sobah. O tem je razpravljala meseca vinotoka l. l. zdravstvena komisija v Halle. Poročevalec je povedal, da so tla v vseh novih šolskih poslopijih mestne občine pokrite z linolejem in da se vsi prostori pometajo tedensko štirikrat in dvakrat se obrišejo z mokrimi čunjami. Vprašal je nadalje, ali se naj obdrži olje nje tal v starih šolah, kjer ni linoleja, zakaj nazori o vrednosti oljenja so različni. Pri razgovoru se je dognalo, da je linolej priporočati le pri poslopijih z masivnimi stropi, v drugih slučajih se ni obnesel. Posebno se je opozarjalo na to, da olajša linolej nabiranje prahu med talno podlago in ležo linoleja. Tako je isti prostor pravo vališče raz-nih bolezni. Oljenje je v splošnem oziru pri-pravno, toda samo pri vestnem izvedenju, drugače je nevarno. Treba je paziti na to, da je olje na površju popolnoma suho; zakaj le tedaj se more dobro namazati. Lepljiva plošča postane kmalu zbirka vseh mogočih stvari. To pa je toliko nevarnejše, ker olje samo na sebi nima desinficirajočega vpliva. —ij—

Šolska poliklinika v Lucernu. Kakor poročajo „Schweiz. Bl. f. Schulgesundheits-pflege“, je bilo v dobi od 13. prosinca (otvo-ritev) do 13. svečna 480 otrok v splošni poli-kliniki in nekaj čez 500 v zobni polikliniki. 150 očeal se je dalo zastoj. Večina posetnikov poliklinik je ubožnejšega rodu, vendar so prišli na zavod tudi otroci iz boljših krogov.

Prefskovanje zapestničnih kosti šolskih otrok z Röntgenovimi žarki so uvedli v Bostonu; po tej metodi se baje najlažje določi starost otrok. —ij—

Lasna bolezen razsaja na ljudskih šolah v Straubenzellu in v Tablatu pri St. Gallnu na Švicarskem. Kot razširjevalci te bolezni ve-ljajo mačke in psi. —ij—

Dajanje mleka šolskim otrokom je definitivno uvedlo mesto Hagen. Letno pri-

speva občina 8000 mark. Mleko se bo dajalo otrokom v zatvorjenih 1/5 litrskih steklenicah. 50 % stroškov pokrije občinski prispevek, ostala vsota se dobi na ta način, da imovitejši sloji mleko plačujejo — seveda je cena nizka. Ubožnejši dobe mleko zastoj. —ij—

Listnica uredništva.

F. P. D.: Reciprocityteta velja le glede vplačevanja v pokojninski sklad, glede te pristojbine pa ne.

Zahvala

O nenadni izgubi svoje hčerke

MILICE

učenke VI. razreda v Lichtenthurnem zavodu v Ljubljani, izrekam v svojem, v imenu svoje žene in svojih otrok, vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, kakor tudi gospicam gojenkam c. kr. učiteljice, stanujočim v zavodu, najprejrežnejo zahvalo za častno spremstvo ljubljene rajne k zadnjemu počitku. Posebno zahvaljam pa pokojnične součenke za krasni venci, častite sestre iz zavoda pa za v resnici materinsko ljubezen, ki so ji jo izkazovale za časa njene bolezni.

Motnik, dne 10. maja 1908.

Ulrik Konjar, učitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1401. Kranjsko. 109 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje eno učno mesto v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim iz-pričevalom dokazati, da imajo popolno telesno spo-sobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuaradno predložijo do 20. junija 1908.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 11. maja 1908.

Št. 1402. 110 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuželju se razpi-suje v stalno eventualno provizorično nameščenje mesto učitelja-voditelja.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim iz-pričevalom dokazati, da imajo popolno telesno spo-sobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. junija 1908.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 11. maja 1908.

111 1—1

V tolminskem šolskem okraju razpisuje se sledeče stalne službe:

- nadučitelja dvorazredne v Breginju, v Dre-ženci in štirirazrednice Cerčno;
- učitelja-voditelja enorazrednic: Bukovo, Kal, Otalež, Ponikve, Smašt, St. Višagora;
- učiteljice dvorazrednic Breginj, Grahovo, Čez-soča, Žaga in petrazrednice Tolmin.

Prošnje pošlje naj se predpisanim potom c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Tolminu tekom 4 tednov od dneva, ko se priobči ta razpis v uradnem listu „Osservatore Triestino“.

Prosilci iz drugih okrajev, naj priložijo prošnji še zdravniško izpričevalo.

Na nepopolno opremljene prošnje se ne bode oziralo.

Poleg teh mest, katera se odda stalno, je v okraju še več mest za začasne učitelje.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu.

Štev. 157. 102 (2—2)

Oznanilo.

Vsled odredbe c. kr. ministrstva za uk in bogočastje se bode na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani

od 15. septembra do 1. oktobra t. l.

vršil kurz za izobrazbo učiteljev obrtno-trgov-skih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Število udeležencev je omejeno na 20 slušateljev. Vsak izvenljubljanski obiskovalec dobi od imenovanega ministrstva podporo 30 K. Zglaševanja za udeležitev kurza je poslati najkasneje do

10. junija t. l.

neposredno podpisaneemu ravnateljstvu.

C. kr. ravnateljstvo umetno-obrtno stro-kovne šole v Ljubljani

dne 25. aprila 1908.

Učiteljska tiskarna

se priporoča šolskim vodstvom za tisk

letnih poročil